

SÖZLEŞME

İNTERNETTEN SÖZLEŞME

ADALET

ADALETSİZLİK

' ' Adaletsizliklerin
en büyüğü

adil olmayıp adil
gibi görünmektir. ' '

Platon / Devlet

Sözleşme (Akit) Hukuku

- Sözleşme kavramı ve tanımı
- Sözleşme,
- bir hukuki sonuç oluşturmak amacıyla;
- iki tarafın karşılıklı ve birbirine uygun irade açıklamalarında bulunmalarıyla ortaya çıkan hukuki işlemdir.

Sözleşmenin Unsurları

- **1-)** Tarafların rızası
- **2-)** Medeni hakları kullanma ehliyeti (Reşit olmak, mümeyyiz olmak, kısıtlı olmamak)
- **3-)** Belli bir amaç
- **4-)** Meşru bir sebep
  - Bu unsurlardan birinin eksik olması durumunda **akit,**
- taraflardan birinin talebiyle unsurların özelliğine göre iptal edilir.

- Taraflardan **yalnızca birinin borçlu olup;**
  - diğer tarafın herhangi bir borcunun olmadığı sözleşmeler ;
- **tek tarafa borç yükleyen sözleşmelerdir.**
- **Örneğin;**
- **vasiyetname,**
- **vakıf kurma**

a) Tek taraflı hukuki işlemler

- Tek bir kişinin iradesini açıklamasıyla meydana gelen hukuki işlemlere denir. Ör. vasiyetname, vakıf kurma.
- Kendi arasında ikiye ayrılır.

- **Kendi arasında ikiye ayrılır:**

- a l) Ulaşması gerekli tek taraflı hukuki işlemler:
-
- Bazı tek taraflı hukuki işlemlerin hukuki sonuç doğurabilmesi için bir kişiye
- (Ör. icap, kabul, takas, fesih) veya ,
- bir resmi makama (ör. mirasın reddi) ulaşması gerekir.

- **Kendi arasında ikiye ayrılır.**

- a2) Ulaşması gerekli olmayan tek taraflı hukuki işlemler:
- Bazı tek taraflı hukuki işlemlerin ise bir kişiye veya resmi bir makama yöneltilmesi gerekmez.
- Ör. el yazısı ile vasiyetname.

b) İki tarafa borç yükleyen sözleşmeler:

- **Kendi içinde ikiye ayrılır:**
- Taraflardan birinin ediminin;
- karşı tarafın ediminin tam karşılığı
- olduğu sözleşmeler ;
- **tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerdir.**

- **b I) Tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler:**

- Bu sözleşmelerde taraflardan her ikisi de her zaman borç altına girmektedir.
- Edimler karşılıklı olarak değiştirilmektedir.
-
- Ör. satım, kira, hizmet, istisna sözleşmeleri.

İSTİSNA SÖZLEŞMESİ

- Bugünkü Türkçe ile karşılığı "eser sözleşmesi"dir. Bir anlamda **ısmarlama iş yaptırma sözleşmesi gibidir**. İstisna akti ile taraflardan biri, diğer tarafın ödeyeceği **bir bedel karşılığında, ona bir "eser" yapmayı taahhüt eder**.
- Buradaki eser, bir arsa üzerine bina kurdurulması, ısmarlama elbise dikilmesi, bir mimarın proje çizmesi gibi maddi şeylerin yapımıyla ilgili olabileceği gibi,
- bir fikir veya sanat faaliyeti sonucunda elde edilecek sonuçlar biçiminde de olabilir.
- Kaynak: <http://istisnaakti.nedir.com/#ixzz46j8MN0FC>

İSTİSNA SÖZLEŞMESİ

- Gazino sahibi ile ses sanatçısı arasında, konser verilmesi için imzalanan sözleşme ikincisine örnek gösterilebilir.
- Eserin yapımını borçlanan taraf "yüklenici" veya "müteahhit", işi yaptıracak ve bedeli ödeyecek olan da "iş sahibi"dir.
- Kaynak: <http://istisnaakti.nedir.com/#ixzz46j8MN0FC>

- Eğer tarafların edimleri arasında zorunlu bir karşılık ilişkisi yoksa;
- eksik iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerdir.

- **b2) Eksik iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler:**

- Bu tür sözleşmelerde, tarafların yüklendikleri edimler birbirleriyle değiştirilme amacı gütmemektedirler.
- Edimler birbirine bağlı olmayıp, birbirinin sebep ve karşılığını oluşturmazlar.
- Ör. **Karz** (tüketim ödöncü), **ariyet** (kullanma ödöncü), **vedia** (emanet), **ivazsız vekalet** sözleşmesi.
- **karz** :tüketim amaçlı ödünç sözleşmesidir.
- dolayısıyla ödünç verilen şeyin faiziyle beraber alınması söz konusudur.
- Eğer sözleşmede **faiz varsa ticari karz**, **yoksa adi karzdır.**

İvaz nedir?

- **Karşılık** anlamına gelmektedir. Hukuki işlemlerin sınıflandırılmasında önem arz eden bir kavramdır. Hukuki işlemler (ve bunların içinde, özellikle, sözleşmeler) ivazlı ve ivazsız olmak üzere ikiye ayrılırlar.
- Eğer bir sözleşme, sözleşen taraflardan sadece birisine borç yüklemekte ve diğer taraf herhangi bir yüküm altına girmeksizin sözleşmeden yararlanmaktaysa, ivazsızdır.
- Bu tip sözleşmelerin tipik örneği, yazılı şekle bağlı olan bağışlama vaadidir. Âriyet (tüketim için ödünç) ve adi karz söz...

SÖZLEŞMENİN KURULMASI

- BK'nun 1 nci maddesine göre,
- “iki taraf karşılıklı ve birbirine uygun surette rızalarını beyan ettikleri an,
- **sözleşme (akit) tamam olur”.**

SÖZLEŞMENİN KURULMASI

- Sözleşmenin meydana gelebilmesi için gerekli olan karşılıklı ve birbirine uygun bu iki irade beyanından zaman bakımından;
- **önce** açıklananına **icap (teklif, öneri)**, **sonra** açıklananına ise **kabul** denir.

- **İcap,**

- Bir akdin meydana gelebilmesi için;
- gerekli olan irade açıklamasından ,
- zaman bakımından önce yapılana icap,
- bu açıklamayı yapan tarafa da icapçı denir.
  - **sözleşme yapma çağrısıdır.**

- **İcap,**

- Sözleşmenin esaslı noktalarını içermesi ve karşı tarafça kabul edildiğinde sözleşmeyi kurabilecek olgunlukta bir beyan olması gerekir.

- İcap, tek taraflı bir hukuki işlemdir ve
- karşı tarafa ulaşınca (varınca) sonuçlarını doğurur.

Buna karşılık, sözleşmenin esaslı noktalarını içermeyen ve karşı tarafça kabul edildiğinde sözleşmeyi kurabilecek olgunlukta olmayan beyanlar ise **icaba davet** sayılır.

- **Bir beyanın;**

- **icap mı,**
- **yoksa icaba davet mi**
- **olduğu şüphe halinde beyanın yorumlanması suretiyle çözülür.**
-

- Ancak Borçlar Kanunu (BK), iki noktada sorunu çözümlenmiştir:
- **Tarife ve fiyat listesi gönderilmesi icap sayılmaz.**
- **Fiyatını göstererek mal sergilenmesi ise, kural olarak icap sayılır (BK m. 7/II-III).**

**Bir beyanın icap olarak hukuki sonuç
doğurabilmesi için aşağıdaki unsurları içermesi
gerekir**

- İcap karşı tarafa ulaşmalıdır.
- İcap , akdin objektif ve subjektif yönden esaslı bütün noktaları kapsamalıdır.
- İcabı yapan ciddi olmalıdır.
- İcap hukuki bir sebebi ihtiva etmelidir.

İcabin Şekli

- İcap ilke olarak özel bir şekle tabi değildir.
- BK.md: I I/ I e göre şekil serbestisi ilkesi geçerlidir.
- İcap beyanı açık bir şekilde yapılabileceği gibi , kapalı bir şekilde de yapılabilir.
- Açık icap beyanı sözlü yada yazılı şekilde olur.
- Kapalı icaba , iradenin varlığını gösteren bir davranış misal olarak gösterilebilir.

Kabul

- İcap, muhataba geldikten sonra , buna uygun olumlu olarak verilecek cevaba **kabul** denir.
- **Kabulün Şekli**
- Kabul beyanı ilke olarak hiçbir şekle tabi değildir.
- Ancak BK. Md 11 ve 16 ya göre akdin geçerliliği için kanuni veya iradi bir şekil şartını öngörüyorsa, kabul beyanının bu şekil içinde yapılması gerekir.

Kabulün Türleri

- Kabul;
- açık(sarih) olabileceği gibi,
- kapalı(zimni) da olabilir.

İcap ve Kabulün Geri Alınması (İcap ve Kabulden Dönme)

- İcabın (veya Kabulün) geri alındığı haberi.
- icabın geri alındığı haberi kabulcüye icabın varmasından önce ulaşırsa;
- veya icapla aynı anda ulaşır veya icaptan sonra ulaşmış olmakla beraber ;
- kabulcü icabın geri alındığını icaptan önce öğrenirse (mektup gelmeden fax ,mail, tel vb. ile haberdar olması), icaptan dönülmüş (rücu edilmiş) ,
- yani icap hiç yapılmamış olur.

Başka bir açıklama

<http://notoku.com/sozlesmeden-dogan-borclar/>

- İcaptan Dönme
- İcapçı, BK. m. 9'da öngörülen koşullara uymak kaydıyla icabından dönebilir (rücu edebilir) , yani yapmış bulunduğu icabını geri alabilir. Gerçekten, BK. m. 9 uyarınca, icabın geri alındığı haberi kabulcüye icabın varmasından önce ulaşır veya icapla aynı anda ulaşır veya icaptan sonra ulaşmış olmakla beraber kabulcü icabın geri alındığını icaptan önce öğrenirse, icaptan dönülmüş (rücu edilmiş) , yani icap hiç yapılmamış olur.

• Sıra Sizde

- Filiz, Esra'ya yazdığı bir mektupla evini satmak için bir icapta bulunmuştur.
- Ancak daha sonra böyle bir icapta bulunduğu için pişman olmuştur.
- Acaba Filiz'in bu icaptan dönmesi yani icabı geri alması mümkün müdür?

- Demek ki icapçı yapmış olduğu icabı kabulcünün bunu öğrendiği ana kadar geri alabilir. Ancak kabulcünün geri alma (rücu) haberini icaptan önce öğrenmiş olduğunu ispat etmek son derece güç olduğundan, pratik bakımdan icapçı ancak icap kabulcüye henüz varmadan önce onu geri alabilme (rücu etme) imkanına sahip olmaktadır. **Örneğin icapçı icabını mektupla yaptıktan sonra mektup henüz kabulcüye ulaşmadan önce telefon, faks veya telgrafla icabını geri aldığını bildirmek suretiyle pratik bir sonuç alabilir.**

- İcapçının kabulden önce ölmesi veya fiil ehliyetini kaybetmesi icabın geçersiz olması sonucunu doğurmaz;
- ölüm halinde icapçının mirasçuları onun yerine geçerler.
- Ancak icapçının bizzat kişiliğinin önemli olduğu durumlarda (kişisel edim) , mirasçılar bu icapla bağlı kalmazlar

Başka bir açıklama

- **Kabulden Dönme**
- **Kabulcü de, aynen icapçı gibi**, kural olarak kabul açıklaması ile bağlıdır. Fakat kabulcü, kabul haberi icapçıya varıncaya kadar kabulden dönebilir (rücu edebilir) , yani kabul açıklamasını geri alabilir. Hatta aynen icaptan dönmede (rücuda) olduğu gibi, kabulün geri alındığı haberinin icapçıya kabul ile aynı anda ulaşması veya kabulden sonra ulaşmış olmakla beraber icapçının kabulün geri alındığını kabulden önce öğrenmiş olması durumlarında de kabul hükümsüz, yani hiç yapılmamış sayılır (BK. m. 9/II) .

- **Kabulcünün kabul açıklamasında bulunduktan sonra ölmüş ve fiil ehliyetini kaybetmiş olması kabulün geçersiz olması sonucunu doğurmaz; kabulcünün mirasçıları bununla bağılırlar.**
- **Ancak kabulcünün bizzat kişiliğinin önemli olduğu durumlarda (kişisel edim) , mirasçılar bu kabulle bağılı kalmazlar.**

Kaynak: <http://notoku.com/sozlesmeden-dogan-borclar/#ixzz3QgoyERcc>

NotOku.com'a teşekkürler.

- **İcabın kabulü**

- **ile sözleşme tamam olur (kurulur).**

- İcap gibi kabul de, tek taraflı ve varması gerekli bir irade beyanıdır.
- Bir beyanın kabul sayılabilmesi için, içerik olarak icaba uygun olması gerekir.

İcap ve kabul e ek

<http://www.bankacilikbolumu.com/haber/471-hukukta-icap-nedir-icaptan-donmesi-nedir-icabin-ka.html>

- **İcap:**

Sözleşmenin meydana gelebilmesi için gerekli olan iki irade açıklamasından zaman bakımından önce yapılan icap, bu açıklamayı yapana ise icapçı (muhip) denir. İcap sözleşmenin doğabilmesi için teklifte bulunmak demektir.

- İki taraftan hangisinin açıklamasının icap hangisinin açıklamasının kabul olduğunu anlayabilmek için hangisinin zaman itibarıyla önce yapılmış olduğuna bakmak gerekir.

İcap ve kabul e ek

<http://www.bankacilikbolumu.com/haber/471-hukukta-icap-nedir-icaptan-donmesi-nedir-icabin-ka.html>

- Gazetelerde televizyonlarda radyolarda fiyat gösterilmeksizin reklamlar ve ilanlar yapılması vitrinlerde fiyat gösterilmeden mal sergilenmesi, tarife, katalog ve cari fiyat listesi göndermek icaba davettir.
- İcap icapçıyı bağlar, vazgeçilemez.

İcap ve kabul e ek

<http://www.bankacilikbolumu.com/haber/471-hukukta-icap-nedir-icaptan-donmesi-nedir-icabin-ka.html>

- Eğer süreli icap söz konusu ise
- icapçı kabul haberi kendisine ulaşıncaya dek icabıyla bağlıdır.
-

İcap ve kabul e ek

<http://www.bankacilikbolumu.com/haber/471-hukukta-icap-nedir-icaptan-donmesi-nedir-icabin-ka.html>

- Süresiz icapta ise (yani icapçının kabul için süre belirtmemiş olmak halinde) ;
- icabın hazır olanlar ve olmayanlar arasında olup olmamasına göre değişir.

İcap ve kabul e ek

<http://www.bankacilikbolumu.com/haber/471-hukukta-icap-nedir-icaptan-donmesi-nedir-icabin-ka.html>

- Süresiz icapta ;
- eğer icap hazır olanlar arasında ise ;
- icap derhal kabul edilmediği takdirde icapçı icabıyla bağlı değildir.

İcap ve kabul e ek

<http://www.bankacilikbolumu.com/haber/471-hukukta-icap-nedir-icaptan-donmesi-nedir-icabin-ka.html>

- Süresiz icapta eğer icap ;
- hazır olmayanlar arasında ise ;
- yani icapçı ile kabulcünün karşı karşıya bulunmadıkları bir durumda yapılmış ise icapçı normal bir kabul haberinin kendisine ulaşacağı ana kadar icabıyla bağılı kalır

İcap ve kabul e ek

<http://www.bankacilikbolumu.com/haber/471-hukukta-icap-nedir-icaptan-donmesi-nedir-icabin-ka.html>

- Bu durumda Şu üç zamanın tespit edilmesi gerekir:
-
- 1. İcabın kabulcüye gitmesi için geçecek zaman
- 2. Kabulcünün düşünmesi için geçecek zaman
- 3. Kabul haberinin icapçıya ulaşması için geçecek zaman

İcap ve kabul e ek

<http://www.bankacilikbolumu.com/haber/471-hukukta-icap-nedir-icaptan-donmesi-nedir-icabin-ka.html>

- **Kabul:** Kabul icaba verilen olumlu cevaptır.
- Eğer kabul iradesi açık olarak beyan edilmişse **buna açık (sarih) kabul** denir.
- Kabul ettiği davranışlarından ve tavırlarından çıkarılıyorsa bu **örtülü (zımni) kabuldür.** Örneğin kolacının kendisine gönderilen gömleği kolalayıp ütölemeye başlaması örtülü kabuldür.

İcap ve kabul e ek

<http://www.bankacilikbolumu.com/haber/471-hukukta-icap-nedir-icaptan-donmesi-nedir-icabin-ka.html>

- **Kabulcü icapçının kendisine gönderdiği malları kullanmaya ya da tüketmeye başlarsa bu da örtülü kabuldür.**

Sözleşmenin meydana geldiği an

- **Bir sözleşme hangi anda meydana gelmiş olur?.**
- Bu sorunun cevabı pratikte oldukça önemlidir.
- **Bu anın tespitinde;**
- sözleşmenin “ **hazır olanlar**” veya
- “ **hazır olmayanlar**”
- arasında olup olmamasına göre bir ayırım yapılmaması zorunludur.

Sözleşmenin meydana geldiği an

- 1-“**Hazır olanlar**” arasında yapılan bir sözleşme “**Kabulün açıklandığı an**” meydana gelmiş olur .
- 2- “**Hazır olmayanlar**” arasında yapılan bir sözleşmenin **hangi an meydana gelmiş olacağı meselesinin tespiti kolay değildir.**

- **Bu hususta ,**
- “açıklama” ,
- “gönderme” ,
- “varma” ve
- “öğrenme”
- anlarını esas olan başlıca dört teori mevcuttur.
- **Borçlar Kanunu’ muz bu dört teoriden “varma (vusul) teorisi ” ni benimsemiştir.**

- Nitekim , Borçlar Kanunu' nun (3-II,5 ve 9 uncu maddelerinde) **hep kabul haberinin icapçuya varmasından söz edilmiştir.**
- **Bu nedenle ,**
- “hazır olmayanlar” arasında yapılmış bir sözleşme ;
- “**kabul haberinin icapçuya vardığı an**” da meydana gelmiş olur.

- Nitekim, Borçlar Kanunu' nun 10 uncu maddesine göre, hazır olmayanlar arasında yapılmış, olan bir sözleşme “ **kabul haberinin gönderildiği an**” da hüküm ifade eder.
- Eğer, açık (sarih) bir kabule ihtiyaç bulunmuyorsa ,
- bu takdirde sözleşmenin hükümlerini meydana getirdiği an, “**icabın kabulcüye varmış olduğu an**” dır.

- Görüldüğü üzere, "hazır olmayanlar" arasında yapılan sözleşmelerin ;
- "meydana geldikleri an" ile
- hükümlerini doğurdukları an"
- başka başkadır.
- Nitekim, **sözleşme**;
- meydana geldiği andan geri geri giderek daha önceki bir andan itibaren hüküm ifade etmeye başlamaktadır.

Sözleşmenin Konusu

- Özel hukukta sözleşme serbestisi ilkesi vardır.
- BK. Md:19 ' a göre ;
- sözleşmenin konusu kanunun belirlediği sınırlar içinde kalmak şartıyla serbestçe belirlenebilir.

- **BK'nın 19. ve 20. maddesindeki sınırlamalar aşağıdaki gibidir:**

- Sözleşmenin konusu **emredici kanun hükümlerine** aykırı olamaz.
- Sözleşmenin konusu **ahlaka aykırı** olamaz.
- Sözleşmenin konusu **kamu düzenine aykırı** olamaz.
- Sözleşmenin konusu **Şahsiyet haklarına aykırı** olamaz.

SÖZLEŞMELERDE ŞEKİL

- Sözleşme, iki taraflı bir hukuki muameledir ve iki tarafın karşılıklı ve birbirine uygun surette "irade açıklamasında" bulunmalarıyla meydana gelir.
- Taraflar, iradelerini hangi biçim ve kalıplar içinde açıklayacaklardır?
- Bu hususta ne gibi vasıtalarından yararlanacaklardır?
- Tüm bunlar, "sözleşmelerin şekli" sorununu teşkil ederler.
- **Şekil;** "iradenin muayyen bir tarzda ve muayyen vasıtalar ile beyan edilmesi" demektir.

- Borçlar Hukuku alanında hâkim olan sözleşme özgürlüğü ilkesinin görünüş biçimlerinden birisi de, şekli serbestisi ilkesidir.
- Bu ilke, BK m. 11/1'de ifadesini bulmuştur:
“**Sözleşmenin sıhhati (geçerliliği), Kanunda açıklık olmadıkça, hiçbir şekle tabi değildir**”.
- Demek ki, **Kanunda açıkça sözleşmenin geçerli olması için şekil şartı aranmış olmadıkça, taraflar sözleşmenin (hukuki işlemin) geçerliliğini bir şekle bağlı kılıp kılmamakta serbesttirler.**

ŞEKLİN ÇEŞİTLERİ

I.Şeklin KAYNAĞI Açısından

I. a.Kanuni Şekil

Kanun tarafından belirlenen şekildir.

Sözleşmenin şekle tabi olarak yapılması zorunluluğu, herhangi kanun tarafından öngörülmüş olabilir.

ŞEKLİN ÇEŞİTLERİ

I.Şeklin KAYNAĞI Açısından

I.a.Kanuni Şekil

Kanun tarafından belirlenen şeklin sıhhat (geçerlilik) şekli olduğu kabul edilir.

Mesela, evlenme , alacağın temlik , kefalet ve ölünceye kadar bakın, sözleşmelerinin kanun gereği belirli şekilde yapılması gerekir.

Yani, söz konusu sözleşmeler belirli şekilde yapılmadıkça geçerli olmazlar.

- **I.b.İradi Şekil** (şeklin kaynağı açısından)

- Kanunun herhangi bir şekle tabi tutmadığı sözleşmenin taraflarca şekle bağlanmasıdır.
- Mesela, kira sözleşmesinin geçerliliği herhangi bir şekle tabi değildir.
- Bununla birlikte taraflar kira sözleşmesinin yazılı şekilde yapılmasını kararlaştırabilirler.
- İradi şekle bağlanan sözleşmeler de tıpkı kanuni şekilde olduğu gibi kararlaştırılan biçimde yapılmadıkça geçerli olmazlar (BK. m. 16/1).

- **2 - Şeklin TARZI Açısından**

- **2.a - Sözlü Şekil**

- Sözleşmenin meydana gelmesi için gerekli olan irade açıklamalarının sözlü olarak yapılması gereken şekildir.
- Türk hukukunda zorunlu olarak sözlü şekle tabi olan iki hukuki muamele vardır.
- Birincisi evlenme
- diğeri ise sözlü vasiyetnamedir.

• 2.b.Yazılı Şekil

- **Yazılı şekil, sözleşmede tarafların irade açıklamalarının yazılı olarak açıklanmasıdır.**
- Yazılı şekle tabi sözleşmelerde irade açıklamalarının yazılması ve borç altına giren taraf veya taraflarca imzalanması gerekir.
- Borç altına giren tarafça imzalanan bir **mektup** veya **telgraf** yazılı şekil yerine geçer (BK. m. 13/1).

- **BK'da yazılı şekle tabi tutulan başlıca sözleşmeler:**

- **alacağın temliki *** (BK. m. 163/I),
- **bağışlama taahhüdü** (BK. m. 238/I),
- **rekabet yasağı anlaşması** (BK. m. 350),
- **kefalet** (BK. m. 484),
- **gayrimenkul tellallığı** (BK. m. 411 I III) **ve**
- **kaydı hayatla irattır** (BK. m 508).
- **ÖLÜNCEYE KADAR GELİR SÖZLEŞMESİ** (Kaydı Hayat İle İrat Akdi)

ek

Alacağın temliki

- Hukuki bir işleme dayalı olarak bir alacağın bütün hak ve vecibeleri ile birlikte alacaklıdan (temlik eden, devir eden) başka bir kişiye (temellük eden, temlik alan, temlik edilen, devir alan) devir edilmesi.
- Değişik amaçlarla yapılan temlik, genellikle tediyeinin sağlanması (borcun ödenmesi) için yapılmaktadır.

Temlik eşitleri

• **1.Rızai Temlik**

- Alacağı temlik eden ile temlik alan arasındaki bir sözleşmeye dayalı olarak gerçekleşen bir temlik yöntemidir.

Temlik Çeşitleri

• 2.Kanuni Temlik

- **Alacağın, belli olayların gerçekleşmesi üzerine kanundan ötürü bir başkasına geçmesidir.**
- Ölüm olayının gerçekleşmesi halinde ölen kimseye (murise) ait alacakların kanundan ötürü mirasçılara geçmesi gibi.

Temlik eşitleri

• 2.Kanuni Temlik

- Burada alacaklar, rızai temlikteki gibi bir hukuki muamele ile değil, kanun gereği olarak kendiliğinden devredilmiş olmaktadır.
- Kanuni temlikte alacaklının rızasına dahi gerek olmadığı gibi, ayrıca bir hukuki işlem yapılmasına dahi gerek bulunmamaktadır.

Temlik Çeşitleri

• 3.Kazai Temlik

- Alacağın bir mahkeme hükmüyle temlik edilmesidir.
- Örneğin mirasçılar mirasın taksiminde anlaşamadıkları için mahkemeye başvurarak taksimin hakim tarafından yapılmasını talep ettikleri taktirde hakim, bu talep üzerine payları taksim edip mirasçılara tahsis eder. İşte hakim tahsis ettiği bu paylar içinde bulunan alacaklar mirasçıya mahkeme hükmüyle devredilmiş olur.
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Alaca%C4%9F%C4%B1n_devri

<http://www.haritaforum.com/akitli-islemler/olunceye-kadar-gelir-sozlesmesi-%28kaydi-hayat-ile-irat-akdi%29/>

- **kaydı hayatla irattır** (BK. m 508).
- **ÖLÜNCEYE KADAR GELİR SÖZLEŞMESİ** (Kaydı Hayat İle İrat Akdi)

a) Açıklama ve İstenen Belgeler

Ölünceye kadar, periyodik dönemler halinde düzenli bir şekilde ödenmesi taahhüt olunan belirli bir gelir karşılığında, bir taşınmaz malın mülkiyetinin devredilmesi işlemidir (BK.507).

Borçlar Kanununun 507 ve devamı maddelerinde ölünceye kadar gelir sözleşmesi düzenlenmiştir. 508. maddede ise bu sözleşmenin yazılı şekilde yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Ölünceye kadar bakma sözleşmesinin bir benzeri olan bu sözleşmede, önceden belirlenen ve hayat boyunca ödenmesi gereken bir gelir (irat) karşılığında, bir mal (taşınır, taşınmaz veya hak) temlik edilmektedir.

- Yazılı şekilde, irade açıklamalarını içeren metin ve irade açıklamalarının kime ait olduğunu gösteren imzadan oluşan iki unsur vardır.

- aa - Metin

- Metin, sözleşme yapan tarafların üzerinde anlaştığı hususları içeren yazılı belgedir.
- Metnin taraflarca bizzat kaleme alınması zorunlu değildir.
- Metni taraflar yazabileceği gibi başkasına da yazdırabilirler.
- Daha önceden yazılmış olan bir metnin kabul edilmesi de mümkündür.

- Diğer taraftan metnin el yazısı, daktilo, bilgisayar veya başka şekillerde yazılması mümkündür.
- El yazısıyla vasiyetname ise bunun istisnasını oluşturur (MK. m. 538).
- Metinde kullanılacak dil konusunda bir sınırlama yoktur; Türkçe olarak veya yabancı dille yazılabilir.

- **bb - İmza**

- Yazılı Şeklin tamamlanması için, metnin borç altına giren taraf ya da **tarafarca imzalanması gerekir.**
- **Mesela, kefalette yalnızca borç altına giren kefilin sözleşmeyi imzalaması yeterlidir.**
- **Diğer taraf borç altına girmediği için, imza atması sözleşmenin geçerliliği açısından gerekli değildir.**

- **İmza el yazısıyla atılmalıdır.**
- İmza, sahibinin ad ve soyadı, yalnızca adı veya yalnızca soyadı ya da bunların kısaltılmasından oluşabilir.
- **Ancak, imzadan sahibinin kim olduğu anlaşılabilmelidir.**

- İmzanın el yazısıyla atılması zorunlu olmakla birlikte
- bunun bazı istisnaları vardır:

- **Bunlar :**

- Örf ve adete göre el yazısıyla imza gerekmeyen haller,
- Kağıt para, hisse senedi, tahvil, hazine bonosu gibi çok sayıda kıymetli evrakın tedavüle çıkarılması halleri,
- Okuma yazma bilmeyenler, amalar ve sakat olduğu için imza atamayanların imza yerine bazı işaretler kullanması halleridir.

- Bunların imza olarak kabul edilebilmesi için usulüne uygun olarak tasdik edilmesi ve amanın metne vakıf olduğunun ispatı gerekir (BK. m. 14/111).
- Okuma yazma bilmeyenler, amalar ve sakat olduğu için imza atamayanlar imza yerine bazı işaretler kullanabilirler.
- **Bunun en yaygın şekli parmak basmak veya mühür kullanmaktır**

- **ŞEKLİN TARZI ÇEŞİTLERİ**

- (a.sözlü Şekil) (b.Yazılı Şekil)

- **2.c - Resmi Şekil**

- Sözleşmenin ;
- yetkili bir makam önünde veya
- yetkili makam tarafından yapılmasıdır.
-

- Resmi şekilde hukuki muamele yapmaya genellikle **noterler ve tapu memuru** yetkilidir.
- **Gayrimenkuller üzerindeki** aynı hakları ilgilendiren resmi şekle tabi hukuki muameleler **tapu memuru tarafından,**
- **diğer resmi şekle tabi hukuki muameleler** ise
- **noter tarafından** yapılır.

- MK ve BK'da resmi şekle tabi tutulan başlıca hukuki muameleler şunlardır:
- Evlenme sözleşmesi,
- resmi vasiyetname,
- miras sözleşmesi,
- gayrimenkuller üzerindeki aynı haklarla ilgili hukuki işlemler,
- ipotekli borç senedi ve îrad senedi ile ilgili işlemler,
- gayrimenkul satımı,
- gayrimenkul veya gayrimenkul üzerindeki bağışlama taahhüdü,
- ölünceye kadar bakma sözleşmesi.

(sözleşmelerde) **3 - Şeklin GÖREVİ Açısından**
1.şeklin kaynağına göre,2.şeklin tarzı açısından

• **3.a- Sıhhat (Geçerlilik) Şekli**

Sözleşmenin geçerli olabilmesi için, kanun veya taraflarca öngörülen biçimde yapılması zorunlu ise buna **sıhhat şekli** denir.

- Sözleşmelerin herhangi bir şekle tabi olmaması esas olmakla birlikte,
- aksine bir açıklık olmadıkça **gerek kanun gerek taraflarca kararlaştırılan şekil**; geçerlilik şeklidir (BK. m. 11/1,16/1).

- **3.b - İspat Şekli**

Sözleşmenin geçerli olması için değil ispatı bakımından kararlaştırılan şekildir.

- **Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m. 288'e göre,**
- **değeri 590 lirayı geçen sözleşmeler yalnızca yazılı bir belge (senet) ile ispat edilebilir.**

- **İspat Koşul Şekli:**
- İspat için aranan şekildir. Alacağımızı ispat için senet göstermemiz gerekmektedir. Yazılı bir belge gerekir.
- İspatta şekil gerekir.

ŞEKLİN FAYDA ve SAKINCALARI

- **Şeklin Faydaları:**

- Şekil şartının başlıca amacı bazen taraflardan birinin veya her ikisinin, bazen de üçüncü kişilerin veya kamunun menfaatini korumak, hukuki güvenliği sağlamaktır.
  - **Yazılı veya resmi şeklin faydaları şu şeklide sıralanabilir**

- Şekil akde **kesinlik** sağlar,
- Şekil, akde **açıklık** getirir,
- Şekil şartı, **ispat güvenliği ve kolaylığı** getirir,
- Şekil, **tarafları düşünmeye sevk eder,**
- Şekil **aleniyet ve güven** sağlar,
- Şekil, akitlerin **yorumunu kolaylaştırır**

• **Şeklin Sakıncaları:**

- Şekil, zaman yönünden akdin muamelenin yapılmasını, yerine getirilmesini geciktirir.
- Zira taraflar, iradelerini, kanunun öngördüğü şekilde açıklamak zorundadır.
- Bu ise **zaman alır,**
- Ekonomik yönden **pahalıdır.**
- Şekle ve özellikle resmi şekle bağlı bir akit, resmi bir makam tarafından yapılacağından taraflara **ekonomik külfet yükler,**

- Şekil şartı **akdin yapılmasını güçleştirir.**
- Zira şekil ne kadar basit olursa olsun, bir takım kayıt ve merasimlere uymayı gerektirir,
- Şekil şartının en büyük sakıncası ise, **esası, şekle (formaliteye) feda etme tehlikesini taşımaktadır.**

- Gerçekten akdi veya hukuki muameleyi samimi olarak yapmak isteyen kişi,
- sadece şekil kuralına uymadığı için, hukuki muamele veya akit hükümsüzlük (geçersizlik) müeyyidesiyle karşılaşılabilir.

AKİT SERBESTİSİ (HÜRRİYETİ) ve SINIRLARI (KISITLAMALAR)

- BK. 19. maddesine göre
- "bir sözleşmenin konusu, konunun gösterdiği sınırlar içerisinde serbestçe tayin olunabilir" ifadesi ile bireylerin iradesine geniş ölçüde yer vererek, onların diledikleri gibi akitler yapmalarını bakımından serbest bırakmıştır.

- **İşte tarafların;**

- Akdi yapıp yapmamak,
- karşı akdi istediği gibi seçmek,
- Akdi diledikleri içerik (konu) ve şekilde yapmak,
- Yaptıkları akdi değiştirmek ve
- ortadan kaldırmak,

- **Akdin konusuna ilişkin kısıtlamalar şunlardır**
- Akdin konusu kanunun emredici hükümlerine aykırı olmamalıdır,
- Akdin konusu kamu düzenine aykırı olmamalıdır,
- Akdin konusu şahsiyet haklarına aykırı olmamalıdır,
- Akdin konusu, genel ahlaka (adaba) aykırı olmamalıdır,
- Akdin konusu olan eda imkânsız olmamalıdır.

SÖZLEŞMENİN KONUSUNUN EMREDİCİ HÜKÜMLERE, AHLAKA, KİŞİLİK HAKLARINA VE KAMU DÜZENİNE AYKIRI OLMAMALI (TBK. m. 27)

- TBK m. 27 hükmü, sözleşmenin konusunun kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kişilik haklarına ve kamu düzenine aykırı olmamasını düzenliyor.
- Ama sözleşmenin amacı gibi sözleşmenin konusu dışında kalan hususların da bunlara aykırı olmaması gerekir.
- Bu hüküm emredici niteliktedir ve bu emredici kurala aykırı sözleşme, baştan itibaren hükümsüz olacaktır.

- **a- Hukuka Aykırı Olmama:** Sözleşmenin konusu emredici hükümlere aykırı olmamalıdır. Burada kastedilen yalnızca Borçlar Kanunu değil, hukukun bütün emredici kurallarına uyulması zorunluluğudur. Bir hükmün emredici olup olmadığı o hükmün lafzından veya amacından anlaşılır. **Toplumun menfaatini, ahlakını ve fertlerin şahsiyetini koruma amacını güden hükümler emredici niteliktedir.**
- Ayrıca **ekonomik, sosyal veya fiziki yönden zayıf olanları koruyan hükümler** bu koruma amacına giren yönlerden emredicidirler.

- **b- Kamu Düzenine Aykırı Olmama:**
- Ortada herhangi bir somut emredici hüküm bulunmasa dahi,
- yapılan sözleşme kamu düzenini ihlal ediyorsa, kamunun esenliğini ve rahatlığını bozuyorsa,
- bu sözleşme geçersiz sayılır.
- Toplumun menfaatini koruyan hükümlerle ortaya çıkan hukuki düzenin bütünü **kamu düzeni** olarak ifade edilebilir.

- **c- Kişilik Haklarına Aykırı Olmama:**
- Bir sözleşmenin konusu kişilik haklarına aykırı ise,
- **sözleşme bu sebeple geçersiz sayılır.**
- Bu durum kişi özgürlüğü ile ilgili olabileceği gibi **namus ve şeref** gibi kavramlarla da ilgili olabilir.

- Meselâ bir kimse kendisini tehlikeli bir takım ilmî tecrübeler yapan bir şahsın emrine amade tutmak taahhüdüne giriyor,
- yahut sun'î bir peyk içinde boşluğa fırlatılmaya rıza gösteriyor,
- yahut da hayatı için son derece tehlikeli bir tıbbî müdahaleye razı oluyor.
- Bütün bu hallerde gösterilen rıza, beyan olunan irade şahsiyete ilgili hukukî varlıklara taallûk etmektedir.

- **d- Ahlaka Aykırı Olmama:**

- Burada söz konusu olan ahlak, topluma mal olmuş ahlak kurallarıdır.
- Bu da orta halli, dürüst bir insanın ahlak duygularıdır. Böyle bir kişinin ahlak duygularını rencide eden sözleşme ahlaka aykırılık gerekçesiyle geçersiz olur.
- Konusu dışında amacı da ahlaka aykırı olan sözleşmeler geçersizdir.
- <https://borclarhuku.wordpress.com/3-sozlesmenin-sartlar/>

- BK m. 11/II'ye göre, kanunun öngördüğü bir şeklin kapsamı ve sonuçları hakkında başka bir hüküm konulmamışsa, bu şekle uyulmadan yapılan akit (sözleşme) “**sahih olmaz**”, yani “**geçersiz**”dir.
- **Yani Yasanın emrettiği şekilde yapılmayan sözleşmeler,**
- **aksine bir hüküm mevcut değilse- batıldır (kesin hükümsüzdür).**

Sözleşmelerde Temsil

- Bir kimsenin,
- hüküm ve sonuçları **başka bir şahsın**
hukuk alanında doğmak üzere;
- o şahsın ad ve hesabına hukuki muamele yapma yetkisine **temsil** denir.

Sözleşmelerde Temsil

- Ekonomik hayatın büyük bir gelişme göstermesi,
- uzmanlığın önem kazanması,
- uluslararası ilişkilerin artması,
- şahısla bütün hukuki işlemleri bizzat yapmalarını imkânsız kılmış;
- böylece "temsil" günümüzde önemi gittikçe artan bir hukuki müessese haline gelmiştir

TEMSİLİN ÇEŞİTLERİ

- I. DOĞRUDAN DOĞRUYA TEMSİL - DOLAYLI TEMSİL

- Doğrudan Doğruya

- Bir kimsenin sahip olduğu temsil yetkisine dayanarak başka bir şahıs ad ve hesabına hukuki muamele yapmasına doğrudan doğruya temsil denir.

- Doğrudan doğruya temsilde,
- ikinci bir işleme gerek kalmaksızın ;
- yapılan hukuki muamele, hüküm ve sonuçlarını doğrudan doğruya **temsil olunan şahsın hukuki alanında doğurur.**
- *Yapılan hukuki muameleden doğan hak ve borçların sahibi temsil olunandır.*

- Doğrudan doğruya temsilin söz konusu olabilmesi, diğer bir ifadeyle, mümessilin yapmış olduğu hukuki muameleden doğan hak ve borçların doğrudan doğruya temsil olunana ait olabilmesi için;
- 1. temsil yetkisinin bulunması ve
- 2. mümessilin temsil olunanın adına hareket etmesi
- gerekir.

- **Dolaysız temsilde,**
- temsil yetkisi verilen kimsenin (mümessilin) temyiz kudretine sahip olması gerekli ve yeterlidir.
- **Zira mümessil ;**
- **üçüncü şahısla işlem yaparken;**
- temsil olunan adına ve hesabına sonuç doğuracak olan **kendi iradesini açıklar.**
- **Yaptığı işlemler kendi üzerine herhangi bir borç yüklemeyeceği içindir ki,**
  - reşit olması şartı aranmaz.

- **Dolaylı Temsil:**

- Dolaylı temsilde kendisine yetki verilmiş olan mümessil;
- hukuki muameleyi yaparken onu başkasının namına yapmakta olduğunu üçüncü şahsa söylemez.
- Bu yüzden üçüncü şahıs karşısındaki kimsenin bir başkasının mümessili olduğunu bilmez, onun bu muameleyi bizzat kendisi adına yaptığını zanneder.

- Bu tür temsilde yetkili mümessil hukuki muameleyi başkası hesabına, fakat kendi namına yaptığı içindir ki,
- bu muameleden doğan bütün hak ve borçlar doğrudan doğruya kendisine ait olur.
- Mümessil bunları sonradan alacağın temlik ve borcun nakli muameleleriyle temsil olunana geçirir (BK. mad. 32/II-III).

İRADI TEMSİL - KANUNİ TEMSİL

- İradi Temsil:
- İradi temsil, temsil olunanın irade beyanına dayanır.
- Bu tür temsilin dayanak ve kaynağı, hukuki muamelelerdir.
- BK. 32-39 maddelerinde düzenlenmiş bulunan temsil, genel olarak iradi temsildir.

- Doğrudan doğruya iradi temsil ilişkisinin doğabilmesi için başkası adına hareket ve temsil yetkisi şartlarının gerçekleşmesi gerekir.

- **Kanuni Temsil:**

- Bazı hallerde bir kişiye, bir mal varlığını veya muayyen bir takım hakları korumak için, bir kimseye temsil yetkisi kanunun bir hükmü ile verilmiş olabilir.
- **Bu tür temsil yetkisine kanuni temsil denir.**
- **Bu kanuni temsil,**
- doğrudan doğruya kanun hükmünden doğabileceği gibi,
- kanundan doğmakla beraber bir hakim hükmünün varlığını da gerektirebilir"

YETKİLİ TEMSİL - YETKİSİZ TEMSİL

- **Yetkili Temsil:**
- BK. mad. 32'ye göre, mümessilin yetkili olması aranmaktadır.
- Mümessilin yetkili olması ile temsil olunan nam ve hesabına hareket etmek kudret ve iktidarın kendisinden olması ifade edilir.
- Bu yetki ya kanundan yada hukuksal bir işlemde doğar.

- **Yetkisiz Temsil:**
- Temsil edilen, mümessile, kendi nam ve hesabına hareket etmesi, hukuksal işlemler yapması için **yetki vermemişse** veya mümessilin **yetki sınırlarını aşarak**, hukuksal işlemlerde bulunmuş olması halinde yetkisiz temsilden bahsedilebilir.

- **Yetkisiz Temsil:**
- Genellikle kabul edildiğine göre, yetkisiz mümessilin yaptığı hukuksal işlem **topal bir muameledir.**
- Bunun sağlam bir işlem haline gelebilmesi, temsil edilenin buna icazet (izin) vermesine bağlıdır.

- TEMSİL YETKİSİ
- TANIMI ve ŞEKLİ
- **Temsil yetkisi**, başkasının nam ve hesabına hukuki bir muamele yapabilmek hususunda mümessile verilmiş olan izindir.
- **Temsil yetkisi** ya **kanundan** veya **temsil olunanın iradesinden** doğar.
- **Temsil yetkisi**, temsil olunanın irade açıklaması ile verilir .
- BK. bu açıklamanın ne şekilde yapılacağı hakkında bir hüküm getirmemiştir.

- Bu itibarla temsil yetkisi şekilsizce verilebilir.
- Temsil yetkisi sarih olduğu kadar zımni olarak da verilebilir.
- Temsil yetkisinin geçerliliği için BK. göre herhangi bir belgeye ihtiyaç olmamasına rağmen, yetkinin üçüncü şahıslara ispatı açısından mümessile bir belge verilebilir.
- İşte mümessile verilen bu belgeye "selahiyetname" veya "yetki belgesi" denir.

TEMSİL YETKİSİNİN KAPSAMI

- **Temsil yetkisinin kapsamı genel olarak,**
- süre,
- şahıs ve
- konu
- bakımından sınırlandırılabilir.

TEMSİL YETKİSİNİN KAPSAMI

- İradi temsilde yetkinin kapsamı, yani ne gibi hukuki muameleleri kapsadığı;
- **temsil olunanın irade açıklamasından çıkarılır.**
- Kanuni temsilde ise, yetkinin kapsamı;
- **ilgili kanun hükümlerine göre** tayin olunur.

TEMSİL YETKİSİNİN SONA ERMESİ

- Temsilin sona ermesi ve buna bağlı hükümler BK. 35-37 maddeleriyle kısmen de 34. maddesiyle düzenlenmiştir.
  - Bunara göre temsili sona erdiren sebepler şunlardır
- Süreli temsil yetkisinde sürenin bitmesi,
- Temsil konusunun gerçekleşmesi,
- Ölüm,
- Gaiplik,

- Mümessilin temyiz kudretini,
- temsil olunanın medeni haklarını kullanma yetkisini kaybetmesi,
- İflas,
- Temsil yetkisinin ref'i (kaldırılması),
- Azil ve istifa.
- Temsil sona erince, mümessilin yaptığı hukuksal işlemler kural olarak temsil edileni bağlamaz.

AKDİN TAMAMLANMASI

- Taraflar akdi yaparken, onun muhtevasını oluşturan bazı noktalar ve hukuki sorunların tanzimini, kanun kendilerine bırakmış olmasına rağmen,
- isteyerek veya istemeyerek, tamamen veya kısmen d ü z e n l e m e m i ş olabilirler.

AKDİN TAMAMLANMASI

- Tarafların akdin muhtevasına ilişkin hukuki bir sorunu ;
- isteyerek
- veya
- istemeyerek
- **Düzenleme meleri** halinde, **akdi boşluk** tan söz edilir.
- **Akdi boşlukların doldurulmasına, yerleşmiş bir deyimle akdin tamamlanması** denir.

- Akdin tamamlanması, akdin muhtevası hakkında taraflar arasında ortaya çıkan bir uyuşmazlıktır.
- **Taraflardan biri, akdin belli bir muhtevaya sahip olduğunu söylerken,**
- **diğer taraf buna itiraz etmektedir.**

- Böyle bir uyuşmazlık, tarafların daha önce sözleşmede koymuş oldukları kurallarla veya kanundaki tamamlayıcı, düzenleyici kurallarla giderilebileceği gibi, **hakim tarafından bizzat kendisinin koyacağı kurallarla da akdin tamamlanması yoluna gidilebilir.**
- **Gerçek anlamda tamamlama ;**
- **akdin hakim tarafından tamamlanmasıdır.**

Akdin Tamamlanmasının Çeşitleri

- **Akdin Taraflarca Tamamlanması:**
- Akitteki boşlukların tarafların sözleşmeye **daha sonra bizzat koydukları ek kurallarla doldurulması,**
- akdin tarafla tamamlamasını ifade eder.

- **Kanuni Tamamlama:**
- Akdin muhtevasıyla ilgili bir uyuşmazlıktan doğan boşlukların ilke olarak dava yoluyla hâkim tarafından doldurulması istenir.
- Hâkim, uyuşmazlık konusu olan bu boşlukları mevzuatta ki düzenleyici (tamamlayıcı) hukuk kuralları doldurur.
- Buna kanuni tamamlama adı verilir.

- **Akdin Hâkim Tarafından Tamamlanması:**
- Akdin hâkim tarafında tamamlanması, akitteki boşlukların hâkim tarafında bizzat konulan kurallarca doldurulması demektir.
  - Akdin hâkim tarafından tamamlanabilmesi için aşağıdaki şartların mutlak suretle bulunması gerekir
- Geçerli olarak kurulmuş bir akit olmalıdır,
- Taraflar, akdin muhtevasını oluşturan hukuki sorunlardan birini, özellikle akdin yan noktalarını **düzenlememiş boş bırakmış** olmalıdırlar.

Sözleşmenin Sakatlığı

- Sözleşmenin geçerli olabilmesi için kanunun aradığı geçerlilik şartlarını taşıması gerekir.
- Sözleşmelerde sakatlık **mutlak butlan** ve **nisbi butlan** olmak üzere iki şekilde ortaya çıkabilir.
- **Mutlak butlan**, sözleşmenin baştan itibaren tamamen geçersiz olmasını
- **Nisbi butlan** ise, bazı noksanlıklar sebebiyle sözleşmenin iptal edilebilir durumda olmasını ifade eder.

Mutlak butlan (kesin hükümsüzlük) Halleri

- Sözleşme yapanların **tam ehliyetsiz olması**, yani ayırt etme gücünden yoksun olması.
- Kanun veya sözleşme gereği geçerlilik şekline tabi olan **sözleşmelerin öngörülen şekle uymadan yapılmış olması**,
- Sözleşmenin konusunun emredici kanun hükümlerine, **ahlaka, kişilik haklarına ve kamu düzenine aykırı olması**,
- Sözleşmeden doğan **borcun ifasının daha baştan imkansız olması**
- Sözleşmenin **muvazaalı olması**.

Nisbi Butlan(iptal edilebilirlik) Halleri

- Hata
- Hile
- İkraah(Korkutma)
- Bu hallerde sözleşme 1 yıl askıdadır.

İRÂDE İLE İRÂDE BEYANI ARASINDAKİ UYGUNSUZLUK

- Akdin geçerli surette meydana gelebilmesi için; sadece tarafların karşılıklı irade açıklamaları arasında değil, aynı zamanda onların "iradeleri" ile "açıklamaları" arasında da bir uygunluğun bulunması şarttır.

İRÂDE İLE İRÂDE BEYANI ARASINDAKİ UYGUNSUZLUK

- Bu uygunsuzluk, ya "bilerek ve isteyerek" veya bilmeyerek ve istemeyerek" meydana gelebilir.
- İstenilerek meydana getirilen uygunsuzluk, tek taraflı uygunsuzluk olabileceği gibi, iki taraflı uygunsuzluk da olabilir.

- **Tek taraflı uygunsuzluk ikiye ayrılır.**
- 1.Bunlar latife beyanı ve
- 2.zihni kayıttır.
- Eğer irade ile irade açıklaması arasındaki uygunsuzluk her iki tarafça kasti olarak meydana getirilmiş ise buna **muvaazaa**, istenmeden meydana gelmişse buna da **"irade bozukluğu"** denir.

I. LATİFE BEYANI

- Latife beyanı, beyan sahibi tarafından ciddi olarak istenmeyen görünüşte, sözde bir beyandır.
- BK. Latife beyanıyla hüküm içermemektedir.
- **Bu tür beyanlar şaka, eğlence, öğünme ve öğretme amacı ile yapılır.**
- Latife beyanında beyan sahibi her hangi bir muamele istemediği için, muamele (akit) iradesine sahip değildir.

- latife beyanı , iradesini açıklayan kişinin ciddi olarak istemediği , sözde bir irade açıklamasıdır.

Latife beyanı örnek

- örneğin ben sana şu elmas yüzüğü 100 tl'ye veririm dersem bu bi şakadır, latife beyanında bulunmuşumdur. normal zekaya sahip insan anlar bunu, ve bi icapta bulunmuş kabul edilemem. ne var ki yaptığım şaka çok akla yakınsa bu icap olarak kabul görür ve ben icabımla bağlı olurum.

2. ZİHNİ KAYIT

- Beyan sahibi iradesini beyan etmekle birlikte, beyan edilen sonucu istemediğini kendi zihninde gizleyip saklı tuttuğu takdirde;
- zihni kayıt söz konusudur.
- Zihni kayıt, aldatma (hile) kastıyla yapılacağı gibi, karşı tarafı veya üçüncü bir şahsı rahatlatma (teskin) niyetiyle de yapılabilir.
- Ayrıci zihni kayıt da beyan sahibinin hatasında da söz edilemez.
- **Zira beyan sahibi, muamele iradesiyle beyan iradesi arasındaki uygunsuzluğu bilmekte, hatta bunu istemektedir.**

3. MUVAZAA

- **Muvazaa**, bir akitte her iki tarafın iradeleri ile iradelerinin açıklanması arasındaki bilerek ve isteyerek, yani kasten yapılmış uygunsuzluktur.
- Tarafların aralarında anlaşarak gerçekte yapmak ,istemedikleri bir hukuki işlemi 3. kişileri aldatmak amacıyla yapıyormuş gibi görünmelerine muvazaa denir.

3. MUVAZAA

- Başka bir deyişle, bir beyanın karşı tarafında muvafakatiyle yalnız görünürde yapılmasına, yani beyan edilen şeyin istenilen şey olmadığı hususunda tarafların uyuşmuş bulunmalarına muvazaa,
- bu şekilde yapılmış muameleye de muvazaalı işlem denir.

- Daha açık bir ifadeyle, taraflar kendi aralarında ve üçüncü kişilerin bildiği türden bir işlem yaparlar bir de **aynı konuda kendi aralarında gizli bir işlemde bulunurlar.**
- İşte bu durumda muvazaa söz konusudur.

Muvazaa iki turlüdür:

- a) Mutlak Muvazaa:
- Mutlak muvazaada taraflar aslında hiçbir hukuki işlem yapmak istememektedirler. 3. kişileri aldatmak amacıyla hukuki işlem yapmaktadırlar.
- ÖRNEK: Malların haczedilmesinden korkan borçlunun ,alacaklılarından mal kaçırmak için bir arkadaşı ile satım sözleşmesi yapması.

- Mutlak muvazaada muvazaalı işlem geçersizdir.
- Bunun müeyyidesi ise butlandır.
- Müeyyidenin yokluk olduğunu ileri süren yazarlar da vardır.
- Aslında teorik olarak 'yokluk' müeyyidesi daha uygundur. Ancak bu işlemlerde sonuç açısından yokluk ile butlan arasında pek fark yoktur.

- **b) Nispi Muvazaa:**
- Taraflar aslında bir hukuki işlem yapmak istemektedirler.
- Ancak 3. kişilerden çekindikleri için bu işlemi başka işlemin arkasına gizlemektedirler. Öyleyse nispi muvazaada ,k, türlü işlem vardır.
- **b/1) Gerçek işlem(Gizli İşlem) :**Tarafların gerçekte yapmak istedikleri işlemidir.
- **b/2) Görünürdeki İşlem:**Tarafların 3. kişileri aldatmak maksadıyla yaptıkları işlemidir.

- **ÖRNEK-I:** Büyük oğluna tarla bağışlamak isteyen baba , diğer çocuklarının tepkisinden çekindiği için büyük oğlu ile anlaşarak bağışlama işlemini satım işleminin arkasına gizlemişlerdir.

- **ÖRNEK -2:** Paylı mülkiyette diğer paydaşın şuf'a hakkından yararlanmasını önlemek amacıyla satım fiyatı yüksek gösteriliyorsa. Düşük fiyatlı satım işlemi , yüksek fiyatlı satım işleminin arkasına 3. kişileri aldatmak maksadıyla gizlenmiştir.

- Nispi muvazaa şahısta muvazaa olarak da karşımıza çıkar:
- Eczacıların yapmış olduğu işlem böyledir. Aslında kişi eczacılık yapmak istememektedir. Ancak eczacılık yetkisi olmayan kişi eczacılık yapmayan kişi ile anlaşarak onun diplomasını kullanmak suretiyle eczane açarsa. Bu durumda **ilaç almak isteyen kişiler gerçek bir eczacı ile sözleşme yaptıklarını düşünmektedirler.**
- Ancak sözleşme yaptıkları kişinin eczacılık yetkisi yoktur.

MUVAZAAANIN ŐARTLARI

- :
- 1- Görünürdeki işlem
- 2- Muvazaa antlaŐması
- 3- Aldatma kastı
- 4- Gizli muamele(sadece nispi muvazaada)

MUVAZAANIN İLERİ SÜRÜLMESİ:

- Muvazaalı işlemleri taraflar ve zarar gören 3. kişileri ileri sürebilir.
- Taraflar eğer muvazaayı ileri sürüyorsa bunu yazılı olarak ispat etmek zorundadır. Ancak muvazaayı 3. kişiler ileri sürüyorsa yazılı olarak ispat etmelerine gerek yoktur.

- Muvazaalı işlemler 3. kişilere karşı da ileri sürülebilir. Böyle durumlarda bazı hallerde 3. kişiler korunmaktadır. BK: 18/2 MK: 988,1023
- BK: 18/2:Tahriri borç ikrarına istinat ile alacaklı sıfatını iktisap eden başkasına borçlu tarafından muvazaa iddiası dermeyan olunamaz.

4. İRADE SAKATLIĞI (BOZUKLUĞU)

- Bir akit yapılırken taraflardan birinin muamele (akit) iradesinin oluşum veya beyanı sırasında ortaya çıkan bozukluklara irade sakatlığı denir.
- Diğer bir ifadeyle, irade ile irade açıklaması arasındaki uygunsuzluk kanunda belirtilmiş olan sebepler yüzünden meydana gelmiş olabilir ki, istenmeyerek ortaya çıkmış olan bu uygunsuzluk haline "irade bozukluğu" denir.

4.2.İRADE SAKATLIĞININ SEBEPLERİ

- 4.2.1. HATA
- Hata irade ile irade açıklaması arasındaki uygunsuzluk, irade açıklamasında bulunan tarafın dikkatsizliğinden ileri gelir.
- Açıklama sahibi, yeteri kadar dikkat göstermediğinden hiç de arzu etmediği ve düşünmediği bir açıklamada bulunmuş olur ki buna hata adı verilir.

- BK. İradesi hata sebebiyle sakatlanmış olan tarafın bu sözleşmeye bağlı olmayacağını kabul etmekte, fakat bunun içinde hatanın esaslı olmasını aramaktadır (mad. 23).
- Esaslı hataların nelerden ibaret olduğu ise BK. mad. 24'de belirtilmiştir.

-
- Bunlar:
  - Akdin niteliğinde hata,
  - Akdin konusu olan şeyde hata,
  - Şahısta hata,
  - Miktarda hata,
  - Akdin zorunlu unsurlarında hata halleridir.

• 4.2.2. HİLE

- Hilede bir kimse bir takım yalanlar ve yanıltmalarla bir irade açıklamasında bulunmaya sevk edilir.
- Diğer bir ifadeyle, bir kimse bir takım yalanlarla kasten hataya düşülerek bir akit yapmaya yöneltilir.
- Hile teşkil eden fiil ve davranışların hemen pek çoğu ceza hukuku açısından "**dolandırıcılık**" suçunu oluşturur.

- Bir sözleşmede hileden bahsedebilmek için aşağıdaki şartlardan birinin gerçekleşmesi gerekir.

- Belli hususlarda aldatma,
- Aldatma kastı,
- İlliyet bağlantısı (sebeup - sonuç bağlantısı).

• 4.2.3. İKRAH (KORKUTMA)

- Bir kimsenin diğer bir tarafı akit yapmaya sevk etmek amacıyla bilerek onda korku yaratmasına veya mevcut bir korkudan yararlanmasına **ikrah** denir.
- İkrah halinde sakatlık, irade beyanında değil, iradenin oluşmasındadır.
- Ancak burada irade, hilede olduğu gibi hata ile değil, esaslı bir korkutma sonucunda ortaya çıkmıştır.

- BK. mad. 30'a göre **ikrahın mevcut sayılabilmesi için aşağıdaki hususların gerçekleşmesi gerekir.**
- Ciddi olmak,
- Derhal gerçekleşebilecek ağır bir tehlike teşkil etmesi,
- Karşı tarafın bizzat kendinin veya yakınlarından birinin şahsına veya malına yönelik olması,
- Hukuka aykırı bulunması,
- Karşı tarafın o hukuki muameleyi yapmaya yöneltilmiş olması.

• 5. GABİN (AŞIRI FAYDALANMA)

- Karşılıklı taahhütleri içeren akitlerde, bir tarafın edimi **ile** diğer tarafın edimi arasında aşırı bir nispetsizlik bulunmasına **gabin** denir.
- *Gabinden söz edebilmek için aşağıdaki iki unsurun aynı anda gerçekleşmesi gerekir.*
- Objektif Unsur;
- Edimler arasında aşırı dengesizlik.
- Sübjektif unsurlar;
- Zarar gören tarafın özel (zayıf) durumu,
- Sömürme (yararlanma) kastı.

- Gece yarısı çocuğu hastalanan bir baba, çocuğunu kasabanın tek doktoruna götürür. Doktor da bu durumda, normalde 50 **tl** olan muayene ücreti yerine 250 TL ister ve alır. Burada gabin vardır. Çünkü;
  - *Doktor, babanın özel durumundan (darda kalma) faydalanmıştır.
  - *Edimler arasında açık oransızlık vardır (50 TL yerine 250 TL).Zaten de gabinin iki şartı vardır:
  - *Edimler arası açık oransızlığın bulunması
  - *Kişinin özel durumundan (darda kalma, düşüncesizlik, tecrübesizlik) faydalanılmasıBu iki koşulun aynı anda olması gerekiyor.